

Anmeldelser og litteraturnyt

Ved arkivar, cand. mag. Finn H. Lauridsen, universitetslektor, cand. mag. Niels Lund, universitetslektor, cand. mag. Helge Paludan, universitetslektor, cand. mag. Nikolaj Petersen, cand. mag. Vigand Rasmussen, bibliotekar, dr. phil. Helge Søgaard og universitetsadjunkt, cand. mag. Axel Kjær Sørensen.

Erik Moltke: *Runerne i Danmark og deres oprindelse.* (Forum, 1976). 436 s.

Det er over tredive år siden, der sidst udsendtes en oversigt over runeindskrifterne, og lige så længe siden der fremlagdes en videnskabelig publikation af dem. Siden da er der fundet mange nye indskrifter og udviklet nye opfattelser inden for runologien. Der er derfor et stort savn at udfylde for denne bog, der på den ene side er tænkt som en indføring for både læg og lærd, på den anden side meddeler samtlige danske indskrifter og derfor kan fungere som håndbog, indtil Lis Jacobsen og Erik Moltkes »Danmarks Runeindskrifter« får en moderne afløser.

Bogen begynder med en alfabetisk oversigt, hvor Moltke overbevisende går ind for runernes udvikling af det latinske alfabet, ikke af græsk handelskursiv, etruskisk, eller hvad der ellers er foreslået. Derpå gennemgås indskrifterne fra folkevandrings-tid, vikingetid og middelalder, i et vist omfang sagligt ordnet med henblik på at belyse emner som »hedenskab og kristendom« eller samfundsstrukturen i vikingetiden. Teksten er

fremragende illustreret, næsten halvdelen af indskrifterne er gengivet i udmærkede fotos eller tegninger. Bibliografien er derimod meget sparsom, og registret omfatter kun indskrifter.

Ingen dansk forsker kan med større autoritet og erfaring end Erik Moltke udtale sig om læsningen af de ofte særdeles kryptiske indskrifter og næsten udviskede tegn. Alligevel synes han ofte mere autoritær i sin måde at behandle problemerne på og mere summarisk i sin behandling af forskere med afvigende opfattelser, end materialet og hans argumenter kan yde grundlag for – hvis han ikke vælger helt at ignorere dem og blot fremsætte sin egen opfattelse. Også læsere af et populært værk må have krav på at vide, at der består kvalificeret uenighed f. eks. om Haralds sten i Jelling, både med historikere og kunsthistorikere, om læsningen af adskillige indskrifter, eksempelvis Asmild, og det er ikke retfærdigt at give det indtryk, at Niels Åge Nielsens fortjenester af runologien indskrænker sig til en meget optimistisk ønskelæsning af Sdr. Vinge stenen, den berømte, som Arup kom så galt afsted med. På samme sten har han dog i indskriftens begyndelse fastslået

læsningen af ordet bryde og dermed fordoblet antallet af bryder på runestenene, men det forbigår Moltke. Ellers rummer bogen mange fine og slående iagttagelser og udgør i det hele inspirerende læsning både for læg og lærd. Redegørelsen for udviklingen og brugen af danske runer og svensk-norske runer, eller stutruner, forekommer dog noget håndfast, også mod kronologien. Mon man ikke kan regne med, at i en overgangsperiode, hvor der ikke var almindeligt accepterede former for flere bogstaver, har hver enkelt rister – og kendskabet til runer synes ikke at have været forbeholdt et lille fåtal – ofte kendt flere forskellige former for samme bogstav og ikke brugt dem helt konsekvent? Behøver vi virkelig en svensk rister for at forklare et par stutruner på f. eks. Hedeby-stenen?

Niels Lund

Lars Viinholt-Nielsen: *Odense-Svendborg Banen 1876–1976*. (Odense Universitetsforlag, 1976), 280 s. 120 ill.

Mens jernbanejubilæer før i tiden som oftest blev markeret med udgivelsen af et beskedent skrift domineret af tabeller og statistikker, har der i de senere år vist sig en tendens til ved slige lejligheder at udgive et større historisk værk om den jubilerende jernbane. Det seneste eksempel herpå er Lars Viinholt-Nielsens bog om Odense-Svendborg banens første hundrede år.

Denne strækning indgik i det banelenet, som blev drevet af Det Sydfynske Jernbaneselskab, der i en årække var Danmarks største privatbaneselskab.

Bogen indeholder et væld af op-

lysninger om selskabet og dets virke lige fra en gennemgang af de store damplokomotiver til en omtale af godsfrimærker og billetter, men hovedvægten ligger på skildringen af selskabets økonomi og drift, hvor især afsnittene om perioden 1922–1949 er interessant læsning. Her redegør forfatteren på udmærket vis for de til tider snirklede regnskabsmæssige og økonomiske forhold, ligesom udviklingen frem mod og årsagerne til statsovertagelsen i 1949 klarlægges.

Illustrationerne er stort set velvalgte, omend man kunne have ønsket sig et par grundplaner som supplement til fotografierne af stationsbygningerne.

I begyndelsen af bogen synes forfatteren at have haft lidt vanskeligt ved at administrere sin viden og fortællelyst med det resultat, at der optræder nogle i bedste fald overflødige digressioner, men bortset fra sådanne skønhedspletter er Viinholt-Nielsens bog et solidt og grundigt stykke jernbanehistorie inden for den genre, der er opstået med og især udgøres af Dansk Jernbane-Klubs publikationer om danske privatbaner.

Vigand Rasmussen

Karsten Friis-Jensen: *Saxo og Vergil. En analyse af 1931-udgavens Vergilparallel*. (Museum Tusulanum, 1975). 104 s.

Fra instituttet for klassisk filologi ved Københavns Universitet udgives siden 1967 »Museum Tusulanum«, der efter sin undertitel er et »Dansk Tidsskrift for Græske og Latinske Studier.« Til dette tidsskrift søges nu knyttet en skriferække, »Opuscula Graecolatina«, i hvilken nærværende arbejde indgår som vol. 1. Det ud-